

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontheffing Soortenbescherming	Datum	2 november 2023
Zaaknummer	Z2022-00001175	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D2023-00008614	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	21 december 2022	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1. Voorschriften bij de ontheffing 2. Voorgestelde maatregelen 3. Locatie plangebied		

Antea Realisatie B.V. heeft namens BHM EP Solar Projecten B.V. een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op ruimtelijke ontwikkeling op de locatie ten oosten van Eindseweg 5 in Overberg (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2022-00001175.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de das.

We verlenen de ontheffing voor de periode van 1 juli 2024 tot en met 30 juni 2029.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van een zonnepark in agrarisch gebied te Overberg. Het plangebied ligt ten zuiden van de spoorlijn Arnhem – Utrecht en ten westen van Veenendaal. Het zonnepark zal bestaan uit circa 17.500 semi-transparante, tweezijdige (bi-faciale) zonnepanelen in een oost-west opstelling met een hoogte van minimaal 0,6 meter vanaf het laagste punt van de panelen. Het beoogde zonnepark beslaat een oppervlakte van circa 7 hectare netto, waarvan 4,5 ha bedekt met zonnepanelen. De overige ruimte bevat grasland, houtwallen en infrastructuur. De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 3 bij dit besluit. Naast de ontwikkeling van dit zonnepark wordt door de initiatiefnemer ook een zonnepark op enkele honderden meters ten noorden van deze locatie gerealiseerd. Die locatie en de bijbehorende werkzaamheden vallen niet onder deze ontheffing.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de das (*Meles meles*) voor de periode van 1 juli 2024 tot en met 30 juni 2029.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 30 juni 2023 en 8 september 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De das is beschermd op grond van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b. er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de das in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

“In grote delen van de provincie wordt ruimte geboden om in het proces van de Regionale Energiestrategieën (regio's U16, Amersfoort en Foodvalley) met lokaal draagvlak op zoek te gaan naar geschikte locaties voor wind- en zonne-energie. Het plangebied is gelegen in de regio U16 en wordt op de Omgevingsvisie aangeduid met 'ruimte voor windenergie en zonnenvelden onder voorwaarden'.”

In de aanvullende gegevens van 30 juni 2023 en 8 september 2023 heeft u de alternatievenafweging van locaties verder toegelicht: “De gemeente [Utrechtse Heuvelrug] heeft een maatschappelijke tender uitgeschreven, waarin ingediende initiatieven integraal beoordeeld zijn, waaronder ook op ecologie. De tender heeft als doel gehad om de beste locatie voor een zonneweide te selecteren. Van de vijf ingediende initiatieven is Zonneweide Overberg door

de gemeente als hoogste beoordeeld. Hierbij zijn de ecologische kansen en gevolgen afgewogen, alsmede ecologie ten opzichte van andere criteria.”

“Aanvullend daarop bestaat de gemeente Utrechtse Heuvelrug grotendeels uit bosgebied, wat ongeschikt is voor zonne-energie. Het Kromme Rijngebied is uitdagend vanwege de zichtlijnen en hetzelfde geldt voor Amerongen vanwege de nabijheid van Natura 2000. Een zonneweide in Overberg is dan een logische uitkomst, ook gezien de infrastructuur (snelweg en spoor) dat zich nabij Overberg bevindt. Ook de Provincie Utrecht heeft een voorkeur om zonnevelden langs grootschalige infrastructuur te ontwikkelen. Zonneweide Overberg ligt direct langs het spoor (zuidelijke perceel) en nabij de A12 (noordelijke perceel) en voldoet dus aan deze voorkeur.”

“Tijdens de maatschappelijke tender is er ook een tweede initiatief in Overberg ingediend, wat een zonneweide langs de snelweg ambieerde. Dit initiatief is niet geselecteerd, omdat de grondposities niet vastgelegd konden worden. Dit had onder andere te maken met de agrarische grondeigenaren die hun grond nodig hebben voor hun bedrijfsactiviteiten. Ook andere alternatieven, tussen de Dwarsweg en het spoor, of nabij de waterzuivering liepen spaak op de onbeschikbaarheid van gronden. Met als voornaamste redenen langlopende pachtcontracten of alternatieve ontwikkelingen van de gronden.”

Inrichting

“Ten aanzien van de ontwikkeling van zonneparken is de ‘Gedragscode zon op land’ (Holland Solar, 13 november 2019) opgesteld. Hierin zijn onder andere de ecologische en landschappelijke minimale vereisten vastgesteld. In voorgaande ontwikkeling is invulling gegeven aan deze randvoorwaarden.”

Daarnaast heeft u in de aanvullende gegevens van 30 juni 2023 een alternatievenafweging aangeleverd waarom de panelen op een zuid-opstelling, die minder impact hebben op de bodem en indirect op de das, geen beter alternatief is: “In de keuze voor een oost-west opstelling is de kavelstructuur meegewogen, welke in de noord-zuid lijn langgerekt is en zich daardoor leent voor een oost-west opstelling. Daarnaast heeft, vanuit het elektriciteitssysteem gezien, een oost-west opstelling de voorkeur over een zuid opstelling omdat de opwek van energie beter overeenkomt met het verbruik. Bovendien, de kostenindicatie van de netaansluiting was dermate hoog dat een oost-west opstelling zich beter leent voor dit project dan een zuid opstelling, vanwege de hogere opbrengst energie per vierkante meter. Als laatste argument is de beperking in hoogte meegenomen. Met een maximale nokhoogte van 1,5 meter geniet oost-west de voorkeur, omdat de minimale hoogte dan hoger is. Dit zorgt voor meer vegetatie onder de panelen. De grotere impact van een oost-west opstelling op de vegetatie wordt gemitigeerd door de [semi-transparante panelen].”

Werkwijze

“Om verstoring rond de dassenburcht zo veel mogelijk te voorkomen wordt de ontsluiting tijdens de bouw van het zonnepark gerealiseerd vanaf de Dwarsweg. Daarnaast wordt niet gewerkt tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopkomst. Ook wordt het plangebied niet verlicht. Zo vindt geen verstoring van de das plaats in het deel van de dag/nacht dat de das actief is. De palen worden met kortdurend heien (6 seconden) de grond in gedreven. Met deze manier van werken worden alle palen in een periode van ongeveer drie weken geplaatst, waardoor de verstoringperiode zo kort mogelijk wordt gehouden.”

Planning

“De planning van de realisatie van het zonnepark is zoveel mogelijk afgestemd op de kwetsbare periode van (beschermde) soorten die in het plangebied en de directe omgeving voor komen. Er wordt bij de aanleg van het zonnepark niet gewerkt in het broedseizoen [van vogels]. Werkzaamheden beginnen op z’n vroegst begin juli. Met

het oog op de kwetsbare periode van de das wordt gewerkt buiten het voortplantingsseizoen van deze soort. Daarmee blijft de werkbare periode juli – november over.”

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangegeven dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er een minder negatief effect op de beschermde soort optreedt. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Aangedragen belangen

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

U heeft de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.10, tweede lid, onder a, van de Wet natuurbescherming: “in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde”. Daarnaast heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.10, tweede lid, onder h, van de Wet natuurbescherming: “in het algemeen belang”.

Onderbouwing en beoordeling van belangen

Ruimtelijke ontwikkeling

U heeft aangegeven dat de werkzaamheden nodig zijn vanwege de ontwikkeling van het gebied voor het opwekken van duurzame energie. Hierbij geeft u het volgende aan: “Het plangebied ligt in een groenblauwe structuur. Door de grote druk op de ruimte is het noodzakelijk om de groenblauwe ruimte efficiënt en multifunctioneel in te delen en te benutten. De provincie richt zich op de ontwikkeling van groenblauwe structuren en gebieden die meerdere van de provinciale doelen ondersteunen, zoals een gezonde leefomgeving, klimaatbestendige leefomgeving, natuur/biodiversiteit en recreatie, en die passen bij het bodem- en watersysteem. Met dit initiatief worden landschappelijke kenmerken versterkt.”

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. Uit uw onderbouwing blijkt dat er inderdaad sprake is van een ontwikkeling van het gebied. Hiermee heeft u aangetoond dat de ingreep nodig is vanwege de ruimtelijke ontwikkeling.

Algemeen belang

U heeft daarnaast aangegeven dat de werkzaamheden nodig zijn om de doelstellingen voor duurzame energie te behalen. Hierbij geeft u het volgende aan:

“Zowel de nationale overheid, de provincie, de RES [Nationaal Programma Regionale Energiestrategie] en de gemeente hebben gedefinieerde duurzaamheids-doelstellingen. Deze onderbouwing gaat in op de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, maar de zonneweide past uiteraard ook in de provinciale en landelijke doelstellingen. In het klimaatakkoord staat de doelstelling van 70% duurzaam opgewekte elektriciteit in 2030 beschreven. Hier valt Zonneweide Overberg onder. De Provincie Utrecht heeft in haar omgevingsvisie opgenomen dat zij minimaal 55% van het totale elektriciteitsgebruik op eigen grondgebied met hernieuwbare bronnen wil opwekken. Ook daar valt Zonneweide Overberg onder.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft een duidelijke duurzaamheidsambitie. Zo heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich gecommitteerd aan de doelstelling om binnen de RES regio U16 1,8 TWh duurzame energie op te wekken en daar een bijdrage aan te leveren van 80 GWh voor 1 april 2025 in de vorm van zonnepanelen, windturbines of innovatieve technieken. Wat betreft zonnepanelen ambieert de gemeente een totaal van 50 hectare, waarbij 1 hectare grofweg gelijk staat aan 1 GWh.”

“Zonneweide Overberg heeft een totaal oppervlakte van zo'n 15 hectare, waarvan 11 hectare wordt ingezet voor de zonneweide. Op deze 11 hectare wordt naar verwachting zo'n 12 GWh duurzame elektriciteit opgewekt. Met deze verwachte energie opbrengst zal de zonneweide een significante bijdrage leveren aan de doelstellingen van de gemeente, de RES, de Provincie en het Rijk.”

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. In het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 staat de doelstelling dat elektriciteitsproductie op land tenminste 35TWh produceert in 2030 en in de Omgevingsvisie Utrecht van 10 maart 2021 staat dat minimaal 55% van het elektriciteitsgebruik in de provincie Utrecht hernieuwbaar wordt opgewekt. Uit de onderbouwing, het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 en de Omgevingsvisie Utrecht van 10 maart 2021 blijken inderdaad de duurzaamheidsdoelstellingen en dat het zonnepark een bijdrage zal leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege het algemeen belang.

Conclusie belangenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege een wettelijk erkend belang. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoekresultaten: das

In de bosschage ten noordoosten van het plangebied is een dassenburcht aanwezig. Deze burcht ligt op ongeveer 100 meter van het plangebied. Het betreft een kraamburcht met in totaal 10 tot 15 in- en uitgangen. Er zijn minimaal vier jonge dassen en drie adulte dassen aanwezig in de burcht.

Daarnaast vormen de bemeste graslanden van het plangebied zeer geschikt foerageergebied voor de dassen. Zoals u heeft aangegeven in het activiteitenplan van 19 december 2022 vormt het plangebied daarom primair foerageergebied. Verder liggen er essentiële migratieroutes van dassen in het plangebied. Het is aannemelijk dat de dassen zich over het plangebied naar het bosgebied ten westen/zuidwesten van het plangebied verplaatsen.

Staat van instandhouding

Rond 1900 leefden er circa 12000 dassen in Nederland. In 1960 was dit aantal geslonken tot circa 1200 exemplaren, met een veel beperktere verspreiding in het land. Door gerichte maatregelen en een effectieve actieve bescherming is het aantal dassen sinds 1980 toegenomen. Er zijn nu naar schatting weer 5.000-6.000 dassen. Ten opzichte van het ijkjaar 1994 is de landelijke populatie van de das fors toegenomen waardoor de populatietrend van

de das kan worden beoordeeld als verbeterend. De landelijke staat van instandhouding van de das is gunstig (Kennisdocument Das, 2017). In het gebied tussen Hilversum, Utrecht, Zeist en Soest resteerde in 1983 een dassenpopulatie van minder dan een handvol dieren. Verstedelijking, een hoge mortaliteit als gevolg van verkeer en een vermoedelijk smalle genetische basis bemoeilijkten het herstel van deze lokale populatie. Het gebied is rijk aan vochtige graslanden waarin regenwormen goed gedijen. Gebrek aan voedsel leek herstel dus niet in de weg te hoeven staan. De beschikbaarheid van voldoende droge plekken voor het vestigen van een burcht wel. In reactie hierop ontstond een herstelplan gericht op de aanleg van veilige faunapassages, geleidende rasters en enkele kunstburchten en dassenterpen. De restpopulatie werd bovendien aangevuld met een vijftiental dassen. In de jaren daarna groeide de populatie gestaag. In 2021 waren er weer 137 hoofdburchten in het gebied. Overigens lijkt de populatie zich sinds een aantal jaren te stabiliseren (De Zoogdierverseniging, 2022¹). Rond het plangebied zijn veel waarnemingen van dassen bekend. Op NDFF is goed zichtbaar dat op en rond de Utrechtse Heuvelrug (die ten zuiden van het plangebied ligt) veel waarnemingen van dassen zijn. De hoeveelheid sporen van dassen die komen uit de Omgevingscheck van 20 april 2022 onderschrijven het beeld dat er veel dassen in de omgeving van het plangebied voor komen.

Effect van de ruimtelijke ingreep op de das

De werkzaamheden zullen het functionele leefgebied van de das aantasten. Het foerageergebied zal zonder mitigerende maatregelen zodanig verslechteren dat de dassen de nabijgelegen burcht zullen verlaten. Daarnaast zullen de werkzaamheden essentiële wissels vernietigen.

Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en/of compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

We hebben (een deel van) de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen goedgekeurd. Deze staan in bijlage 2 van deze beschikking.

U gaat gebruik maken van semi-transparante (glas-glas) zonnepanelen, waardoor een deel van het licht doorschijnt op de vegetatie onder de zonnepanelen. Het rapport 'Towards nature inclusive east-west orientated solar parks' (Van Aken, Ashish en Cesar i.o.v. TNO, september 2021) geeft aan dat bij deze zonnepanelen de minimale hoeveelheid licht dat het grondoppervlak bereikt hoger ligt dan andere opstellingen. Voor de das is het essentieel dat de vegetatie onder de zonnepanelen in stand blijft, zodat er voldoende voedsel aanwezig is voor regenwormen (stapelvoedsel voor de das). Omdat semi-transparante zonnepanelen een belangrijke maatregel is, is deze opgenomen in voorschrift 11 in bijlage 1 bij dit besluit.

Naast licht is water ook belangrijk om de vegetatie onder de zonnepanelen in stand te houden. U heeft aangegeven een ruimte van twee centimeter tussen de individuele zonnepanelen te laten, zodat regenwater over de ondergrond kan verspreiden. Wederom is dit essentieel voor de vegetatie onder zonnepanelen en voor de diepte waarin de regenwormen zich bevinden waardoor deze beschikbaar blijven voor de dassen. Omdat de ruimte tussen

¹ <https://www.zoogdierverseniging.nl/nieuws/2022/hoe-gaat-het-met-de-das-nederland#:~:text=In%202022%20is%20ook%20op,krijgen%20met%20de%20Veluwe%20populatie.>

individuele zonnepanelen een belangrijke maatregel is (om deze voedselvoorziening in stand te houden), is deze opgenomen in voorschrift 12 in bijlage 1 bij dit besluit.

In het activiteitenplan van 19 december 2022 is beschreven dat vegetatie onder de panelen twee-jaarlijks gemaaid wordt (in mei en september). Deze maatregel hebben wij afgewezen. In de aanvullingen van 8 september 2023 heeft u daarom vervangend de maatregel opgenomen dat het maaibeheer het doel zal hebben om een graslengte van vijf centimeter te houden onder de zonnepanelen. Om dit te realiseren, zal de ruimte onder de zonnepanelen twee tot vijf keer per jaar gemaaid worden, waarbij de eerste maaibeurt in april en de laatste maaibeurt in de eerste helft van oktober is.

Daarnaast heeft u in de aanvullingen van 8 september 2023 beschreven dat het plangebied niet geëgaliseerd zal worden, zodat het plangebied geschikt en bereikbaar is voor de das.

Ook heeft u in de aanvullingen van 30 juni 2023 beschreven dat de locaties waar gegraven wordt ten behoeve van kabels en leidingen ingezaaid wordt met een grasklavermengsel ter bevordering van de regenwormenpopulatie.

Monitoring

Vanwege de onbekende invloed van zonneweides op populaties van de das vindt er monitoring plaats in het plangebied. In het activiteitenplan van 19 december 2022 heeft u beschreven om het eerste, derde en vijfde jaar na realisatie van de zonneweide middels wildcamera's het gebruik van de zonneweide door de das te monitoren. Daarnaast wordt gezocht naar sporen (wissels, uitwerpselen, snuitputjes) in de zonneweide en de directe omgeving. De monitoring wordt uitgevoerd in de meest actieve periode van de dassen, zijnde april tot en met juli. Specifiek wordt ook naar het gebruik van de kraamburcht ten oosten van de zonneweide gekeken. Wij voegen daarnaast extra voorschriften toe in bijlage 1 bij dit besluit om de kwaliteit van het monitoringsonderzoek te borgen.

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor dat er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de das in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

De voorgestelde maatregelen zijn voldoende om de vegetatie onder de panelen in stand te houden. Met het bijbehorende maaibeheer waarbij het gemaaid vegetatie blijft liggen, blijft er voldoende voedsel voor wormen en insecten over die weer voedsel voor de das vormen. Het aanwezige primair foerageergebied binnen het plangebied zal niet worden aangetast door de realisatie van de zonneweide. Wij beoordelen dat de voorgestelde maatregelen en de voorschriften voldoende zijn om te borgen dat de dassen de dassenburcht niet zullen verlaten of over een langere periode in aantallen zullen verminderen. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is. De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officielebekendmakingen.nl. De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk.

We verzenden deze beschikking aan Antea Realisatie B.V. en een afschrift van de beschikking aan:

- BHM EP Solar Projecten B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrechtse Heuvelrug.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking.

De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen.

U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening of via de printversie van dit formulier. U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl (zoekterm "Bezwaar tegen beslissing provincie").
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift

Maakt u geen gebruik van het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening, maar van de printversie van het formulier of van een zelfgeschreven bezwaarschrift? Onderteken deze dan met een "natte handtekening" en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank.

Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast de bezwaarprocedure. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan.

U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben.

Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:
Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Valid Signed door
op 02-11-2023

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de ontheffing

We hebben aan deze ontheffing de volgende voorschriften verbonden:

1.1 Algemeen

1. We verlenen de ontheffing alleen voor de soort en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

1.2 Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidend ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog begeleid zijn/worden;
 - f. De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen.

1.3 Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing verleend is. We sluiten voor de deskundigheidseisen aan bij de eisen die de RVO hieraan stelt. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften bij dit besluit (bijlage 1 van deze beschikking).

10. De voorgeschreven mitigerende en/of compenserende maatregelen in bijlage 2 van deze beschikking moeten opgevolgd worden.
11. Er dient uitsluitend gebruik gemaakt te worden van semi-transparant (glas-glas) zonnepanelen.
12. Er dient minimaal 2 centimeter ruimte tussen de individuele zonnepanelen te worden aangehouden om regenwater evenredig te kunnen verspreiden.

1.4 Na afloop van de werkzaamheden

13. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.

1.5 Monitoring

14. Om te bepalen of soortgerichte beschermingsmaatregelen voldoende effectief zijn, moeten deze worden gemonitord door middel van wildcamera's en sporenonderzoek. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
 - a. wat de aantallen ontwikkeling is van de dassenclan;
 - b. of de dassen gebruik maken van de zonneweide als foerageergebied en migratieroute.
15. Het monitoringsonderzoek moet worden uitgevoerd in het eerste, derde en vijfde jaar na het jaar dat de zonneweide gerealiseerd is. De onderzoeken zullen uitgevoerd worden in de periode van april tot en met juli.
16. Er dient een nulmeting plaats te vinden voor de realisatie van de zonneweide, waarbij het aantal dassen en de aanwezigheid van dassen in het plangebied wordt onderzocht.
17. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
 - a. Onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode);
 - b. Onderzoeksresultaten (omvang dassenclan, gebruik zonneweide);
 - c. Conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde functies en dezelfde aantallen individuen als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd).
18. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 31 december van elk jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.
19. De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing:
 - a. Als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan het bevoegd gezag besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring;
 - b. Als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan het bevoegd gezag extra maatregelen opleggen.

Bijlage 2: Voorgestelde maatregelen

Activiteitenplan: Zonnepark Overberg
Ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wet natuurbescherming
projectnummer 467840
19 december 2022 revisie 03
BHM Solar B.V.

6 Mitigatie

6.1 Worden er maatregelen getroffen die het effect van uw initiatief op een of meerdere soorten verzachten?

Ja. Er worden verschillende maatregelen genomen. Deze maatregelen betreffen de inrichting van het plangebied en de omgeving van het plangebied. Daarnaast is de periode waarin het park wordt aangelegd afgestemd op het voor komen van de das.

6.2 Mitigerende maatregelen das

Beschrijf per soort welke maatregelen worden getroffen, die de effecten van het initiatief op de soort verzachten of voorkomen. Maak hierbij onderscheid tussen maatregelen die bewezen effectief zijn en maatregelen waarvan niet met 100% zekerheid vast staat dat deze effectief zijn.

Mitigerende maatregelen in het plangebied

Het plangebied bestaat op dit moment uit intensief bemest/gebruikt grasland. Dit is primair foerageergebied voor de dassenfamilie die een kraamburcht heeft op ongeveer 100 meter afstand van het plangebied.

Om het plangebied geschikt te houden en te optimaliseren voor de das en andere soorten zijn de volgende inrichtingsmaatregelen in het plan opgenomen (zie Figuur 6.1):

- 33% van het plangebied wordt gebruikt voor landschappelijke en ecologische inpassing van het zonnepark. Dit wordt gedaan in de vorm van bloemrijk grasland, houtsingels, kruidachtige vegetatie en natuurvriendelijke oevers. Hierbij wordt de ondergrens van 25% uit de gedragscode Zon op Land ruim gehaald.
- Bij de realisatie van het hekwerk rond de zonnepanelen wordt een hoogte van 20-30 centimeter van de grond vrijgehouden zodat de das en andere zoogdieren onder het hekwerk door kunnen.
- Aan de noordkant en zuidkant van het plangebied is een groen gebied opgenomen waar geen hekwerk om heen staat zodat ook reeën in de oost-west richting kunnen blijven migreren. Het perceel aan de zuidkant wordt een groot deel van het jaar begraasd door koeien. Het noordelijk deel wordt beheerd conform het beheer van de rest van het park (zie verderop in deze opsomming).
- Aan de randen van het zonnepark is minstens 12m als passages langs de zonnepanelen vrijgehouden.
- Er worden houtwallen rond het perceel gerealiseerd. In houtwallen die de migratie kunnen beperken worden ter hoogte van de passages smalle doorgangen vrijgehouden zodat de das goed kan migreren. In de houtwallen worden fruitdragende inheemse plantensoorten aangeplant. Het gaat dan om wilde kers, vlier, meidoorn, braam, wilde appel en wilde peer (zie Figuur 6.2).
- Naast het bosperceel waar de dassenburcht ligt wordt een hoogstamfruitgaard gerealiseerd. De ondergrond van dit perceel met een oppervlak van ongeveer 0,5 ha wordt jaarlijks met ruwe stalmest bemest (zie Figuur 6.2).
- In het vak zonnepanelen wordt een corridor vrijgelaten van ca. 6m waar migratie van de das en andere soorten mogelijk is in oost-west richting zonder dak van zonnepanelen.

- Er worden glas-glaspanelen gebruikt in een oost-west opstelling. Deze panelen zijn speciaal ontwikkeld om de bodem en vegetatie er onder voldoende licht te geven. Hierdoor kan de huidige grasmat in stand blijven.
- Het huidige grasland wordt bij de uitvoering van de werkzaamheden zo veel mogelijk intact gelaten. De grasmat wordt hersteld waar dit nodig is. Onder de panelen blijft de huidige kenmerkende vegetatie voor een voedselrijk grasland staan. Aan de randen waar geen panelen komen wordt een kruidenrijk mengsel ingezaaid.
- Tussen de panelen blijven kleine openingen van 2 centimeter om water door te laten en over de ondergrond te verspreiden. Daardoor is water lokaal beschikbaar voor vegetatie onder de panelen.
- Het grasland wordt een klein deel van het jaar begraaasd door schapen (juli-augustus). ~~Vegetatie onder de panelen wordt twee jaarlijks gemaaid (in mei en september).~~ Onder de panelen blijft het maaisel liggen zodat het grasland niet verschaald. De voedselrijke omstandigheden ten behoeve van regenwormpopulatie en daarmee voedsel voor de das blijven daarmee onder de panelen beschikbaar.
- Het plangebied wordt niet verlicht.

Figuur 6.1. Verbeelding toekomstige situatie (Haver Draeze, 2022).

OPGAANDE HOUTACHTIGE BEPLANTINGEN		AANTAL	EENH
PERCEEL A			
A	herstel bestaande houtwal (5m breed)	380	m
B	behoud bestaande houtwal (i.o. 5m breed)	280	m
C	herstel bestaande kavelgrensbeplanting	420	m
D	herstel bestaande kavelgrensbeplanting	90	m
E	aanleg kavelgrensbeplanting	240	m
F	aanleg struikwingsels (5-8m breed)	430	m
G	aanleg boomgaard - koudstamfruit	20	st

Figuur 6.2. Overzicht mitigerende maatregelen houtachtige beplantingen (Haver Droeze, 2022).

Tijdens realisatie

Om verstoring rond de dassenburcht zo veel mogelijk te voorkomen wordt de ontsluiting tijdens de bouw van het zonnepark gerealiseerd vanaf de Dwarsweg. De ligging van deze ontsluitingsroute is weergegeven op Figuur 6.6.

Figuur 6.6. Toekomstige inrichting plangebied en ligging ontsluitingsroute tijdens werkzaamheden (rode lijn).

De realisatie van het zonnepark wordt uitgevoerd in de periode juli – november. Op deze manier wordt buiten het broedseizoen gewerkt. Daarnaast wordt gewerkt in de minst kwetsbare periode van de das. Daarnaast wordt niet gewerkt tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopkomst. Ook wordt het plangebied niet verlicht. Zo vindt geen verstoring van de das plaats in het deel van de dag/nacht dat de das actief is.

De palen worden met kortdurend heien (6 seconden) de grond in gedreven. Met deze manier van werken worden alle palen in een periode van ongeveer drie weken geplaatst, waardoor de verstoringperiode zo kort mogelijk wordt gehouden.

6.3 Monitoring na de realisatie

De ontwikkeling van zonneweides is een vrij recent fenomeen in de ruimtelijke ordening. Kennis over de impact van dergelijke weides op de omgeving is nog relatief beperkt. Bij voorliggende ontwikkeling is gebruik gemaakt van beschikbare ecologische kennis. BHM EP Solar Projecten BV

wil haar steentje bijdragen bij kennisontwikkeling op dit vlak. Daarom wordt tijdens de looptijd van de ontheffing monitoring van het gebruik van de zonneweide door de das uitgevoerd.

Eén jaar, 3 jaar en 5 jaar na realisatie van de zonneweide wordt middels wildcamera's het gebruik van de zonneweide door de das gemonitord. Daarnaast wordt gezocht naar sporen (wissels, uitwerpselen, snuitputjes) in de zonneweide en de directe omgeving. De monitoring wordt uitgevoerd in de meest actieve periode van de dassen, zijnde april-juli. Specifiek wordt ook naar het gebruik van de kraamburcht ten oosten van de zonneweide en de nieuwe gerealiseerde dassenheuvel ten noorden van de zonneweide gekeken.

Bron: "Activiteitenplan: Zonnepark Overberg - Ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wet natuurbescherming" van 19 december 2022

2. In hoofdstuk 6.2 'Mitigerende maatregelen das' van het activiteitenplan van 19 december 2022 schrijft u het volgende: "Het grasland wordt een klein deel van het jaar begraasd door schapen (juli-augustus). Vegetatie onder de panelen wordt twee-jaarlijks gemaaid (in mei en september). Onder de panelen blijft het maaisel liggen zodat het grasland niet verschaald." Wij verzoeken u aan te geven of dit beheer van het grasland voldoende is om het gras dusdanig kort te houden zodat de das er optimaal gebruik van kan maken. Indien dit niet het geval is, verzoeken wij u aanvullende maatregelen te treffen of een alternatief maaibeheer aan te leveren om het primaire foerageergebied voor de das te behouden.

In aanvulling op ons eerder voorgestelde maaibeheer nemen we 5 centimeter graslengte onder de panelen als uitgangspunt. Deze 5 cm wordt als ideaal voor de das benoemd in het kennisdocument das (BIJ12, 2017). Er wordt zo vaak als nodig gemaaid om dit te realiseren. In de praktijk betekent dit dat de ruimte onder de panelen 2 tot 5 keer per jaar gemaaid wordt. Hierbij is de eerste maaibeurt in april en de laatste maaibeurt in de eerste helft van oktober.

Middels monitoring wordt bekeken hoe het gebruik van het plangebied door dassen zich ontwikkeld. Afhankelijk van de uitkomsten kan het maaibeheer aangepast worden.

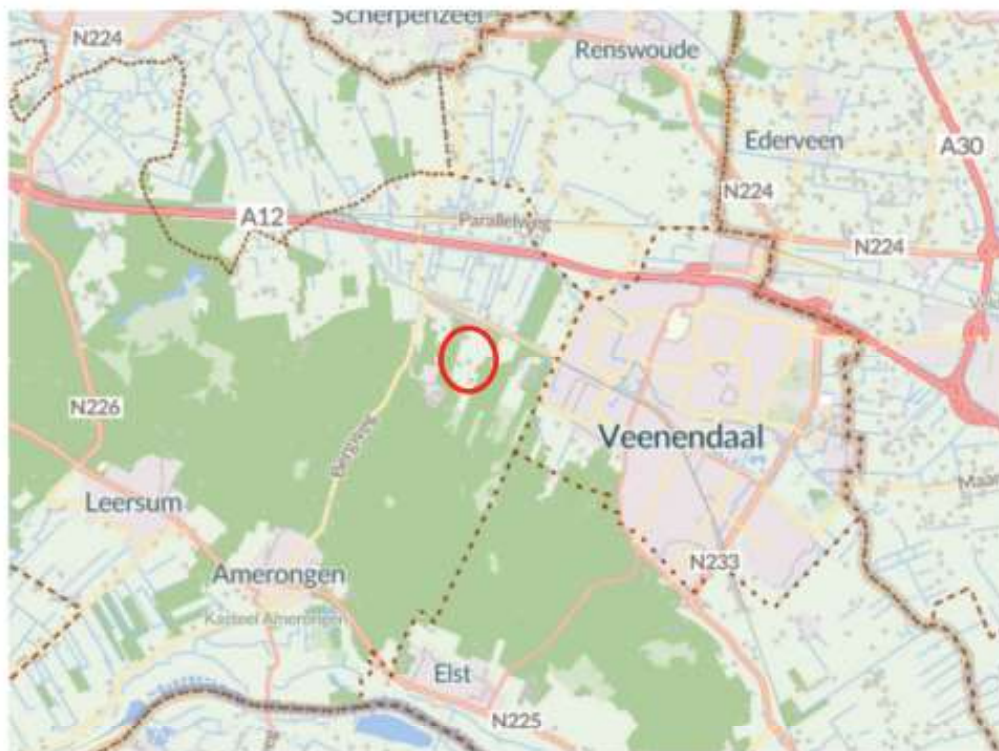
Bron: Aanvullende gegevens van 8 september 2023

8. Het zaaien van een gras-klaver mengsel onder de panelen lijkt een effectieve manier om een grote regenwormen populatie te creëren, omdat klaver goed in schaduw kan groeien en stikstofbindende wortelknolletjes heeft. U geeft aan onder de panelen het huidige voedselrijke grasland te laten staan. Wij verzoeken u een onderbouwing van deze alternatievenafweging aan te leveren.

Er is bewust gekozen voor het niet aantasten van het grasland om een zo sterk mogelijke vegetatie ondergrond te behouden na aanleg van de panelen en de bodemstructuur zo min mogelijk te verstoren. Indien gewenst kan er klaver worden ingezaaid. Voorgesteld wordt om in dat geval niet de hele grasmant opnieuw in te zaaien, maar om de huidige grasmant door te zaaien met klaver onder de panelen. De locaties waar gegraven wordt ten behoeve van kabels en leidingen worden ingezaaid met een gras/klavermengsel.

Bron: Aanvullende gegevens van 30 juni 2023

Bijlage 3: Locatie plangebied

Figuur 1.1a. Globale ligging plangebied (rode contour). Bron ondergrond: Globespotter, 2022.

Figuur 1.1b. Ligging plangebied ingezoomd (rode contour). Bron ondergrond: Globespotter, 2022.

Bron: "Activiteitenplan: Zonnepark Overberg - Ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wet natuurbescherming"
van 19 december 2022